

Ilias

Ilias

Dood en doem bij Troje

Ilias Grieks gedicht (ritme, geen rijm, toegeschreven aan Homerus, bekend sinds ongeveer 800 BCE. Gaat over de Trojaanse oorlog (ongeveer 1200 BCE, Bronstijd). Het gedicht verspreidde zich mondeling. Later, nadat de Grieken het Phoenicische alfabet over hadden genomen, werd het opgeschreven

"... internationaal gerechtshof ..."

"... VN moeten ingrijpen ..."

"... in strijd met artikel ..."

"... sancties ..."

Ilias

Dood en doem bij Troje

Vers I: De Briseïs confrontatie

Homerus, de dichter, voert ons naar een strand. Er kamperen een aantal flink angstaanjagende bendeleiders met hun meelopers. Het lijkt erop dat ze daar ieder met een eigen stel schepen zijn. Hele grote roeiboten met 20 roeiers of meer. En een zeil. Rotsblokken aan touwen dienen als anker. Iedereen zwaar bewapend. Geweren hebben ze niet. Hun wapenrusting, speren, zwaarden en pantsers, is van brons, dierenhuiden en hout. Alles lood- en loodzwaar. Maar aan hun spierbundels te zien zijn ze daar wel aan gewend. Waar is het? Wij horen dat de heren Thebe hebben verwoest. Dat ligt bij Athene in Griekenland, weet ik toevallig. Die stad hebben ze geplunderd. Alles van waarde en de minderjarige meisjes hebben meegenomen.

In het strandkamp heerst pest. Volgens Calchas, een gerespecteerd en kundig ziener in het morsige gezelschap duidt dit op woede van de god Apollo. Een van die in Thebe geroofde meisjes, Chrysis, is de dochter van een Thebaanse priester van Apollo. Die Chrysis kan beter terug, wil Calchas zeggen maar zo ver durft hij niet te gaan, want bij de verdeling van de buit was Chrysis namelijk aan Agamemnon toebedeeld, de opperbevelhebber der bandieten ("koning der mensen" wordt hij genoemd, en daar blijken de Grieken mee bedoeld), en die is erg blij met haar. Maar de Thebaanse priester vindt, heel begrijpelijk, Agamemnon noch enig ander daar een goede partij. Agamemnon gaat grommend akkoord met de verscheping van Chrysis, terug naar Thebe.

Maar hier is dan het laatste woord nog niet over gesproken: Agamemnon vindt het niet aangaan dat hij als opperbevelhebber moet inleveren en de rest zijn deel van de buit van Thebe mag houden. Hij eist een van de andere geroofde meisjes van de andere helden. Eerst maakt het hem nog weinig uit van wie, maar als Achilles zich de dapperste toont en als hun woord- en actievoerder fungeert dan weet Agamemnon het: hij wil Thebaanse Briseïs, die Achilles heeft gekregen.

Het ziet er sterk naar uit dat Agamemnon in Achilles een uitdaging van het leiderschap ziet en vermoedt, wat ik ook doe, dat de ziener Calchas met Achilles onder één hoedje speelt, waardoor het zelfs mogelijk is dat Calchas de ziener met een verborgen agenda "zag" dat het Agamemnon was, en niemand anders, die moest inleveren. Achilles voelt er niets voor Briseïs af te geven als schadeloosstelling maar stelt Agamemnon een ruime compensatie voor bij de plundering van de volgende stad die op de agenda staat: Troje, aan de nu Turkse kust van de Aegeïsche zee bij de doorgang naar de Zwarte Zee. Hij roept ook nog dat hij hier niet is omdat hij iets tegen de Trojanen heeft en in alle goedheid meegekomen is om Agamemnon te helpen. Wij vragen ons natuurlijk af waar Achilles als beroepsmisdadiger die goedheid vandaan heeft gehaald, en waarom en waartoe die hulp nodig is. Ook Agamemnon gelooft er niet in. Van hem mag Achilles ook gaan. Niets baat Achilles: hij moet *knielen*.

Bijkans trekt Achilles het zwaard maar de godin Pallas Athene weet hem in een flitsende verschijning onder vier ogen juist genoeg te kalmeren. Bittere tranen wenend laat hij Briseïs afvoeren door Agamemnons zenuwachtig naar de grond kijkende herauten.

Het Briseïs incident lijkt duidelijk een uitdaging van de macht maar niemand zegt of denkt met zoveel woorden dat er maar eens een andere koning moet komen. Later horen we dat Achilles zichzelf niet goed vindt in "beraad", dat de vader van Patroclus dat volgens Nestor ook eens gezegd heeft, en ook Odysseus zegt het ergens

tegen de formidabele jonge warlord, die vervolgens niet tegensputtert.

We kunnen dus moeilijk koningschapsambities bij Achilles veronderstellen of Agamemnon voor zo dom te houden dat hij in Achilles een concurrent ziet. Toch gaat Calchas later op een crisismoment onder uit de kast met zijn zienerschap door "in de gedaante van Poseidon" stevige kritiek op Agamemnon te spuien.

Homerus portretteert Agamemnon hier en daar wat als een lulletje rozewater, bijvoorbeeld door diens latere flauwekulspeech, toen hij eenmaal op de koffie was gekomen, over de goden die hem bij de greep naar Briseïs zouden hebben verblind, en diens malle melding bij de laatste nummer van de wedstrijden, het speerwerpen, waar Achilles hem tegen een afgang beschermt door de wedstrijd af te gelasten, Agamemnon de eerste prijs te geven, en de tweede, een fantastische speer, aan de Griekse topspeerwerper Meriones.

Maar de bottom line is dat nergens een Griekse held ook maar de minste suggestie tot een troonswisseling doet, en zeker Achilles niet.

Waar zijn we in godsnaam? Ergens aan de Griekse kust zeker. Op weg van Thebe misschien. Tussenstop op weg naar Troje? Wat een zootje ongeregeld. Onvoorstelbaar, wat een tuig. Kleuters ook trouwens. Hoe komen we hier weg? Hier zijn ze duidelijk nog niet gereed om toe te treden tot de Europese Unie.

Verdomd: de pest wijkt. De dooien stinken vreselijk maar is nu in ieder geval geen tekort aan wapens meer. Wat zijn ze van plan?

Het begint er op te lijken dat de heren de hele Egeïsche zee al Oostwaarts zijn overgestoken en dat dit strand gekozen is omdat het dicht bij dat Troje ligt. Achilles laat het er niet bij zitten en zit ook niet verlegen om opties. Zijn moeder Thetis is bijvoorbeeld een heuse godin. Achilles vraagt haar naar Zeus, de machtigste der goden, te gaan en hem te vragen iets voor hem te doen. Zijn plan is dat hij,

Achilles, niet zal meevechten met de Grieken en dat Zeus dan de Trojanen een beetje helpt, zodat de Grieken in de knel komen en hem gaan smeken mee te komen doen, zodat hij daaraan zijn voorwaarden kan stellen. Hij zoekt *leverage* zoals dat heet.

Thetis laat zich voor het karretje spannen en gaat naar Zeus. Maar die kijkt niet vrolijk. Hij vreest gedonder met zijn vrouw Hera, die dik is met de Grieks-Pelopponesische steden Argos, Mycene en Sparta waar de familie van Agamemnon de baas speelt. Toch belooft hij er wat aan te doen. Thetis is een oude vlam van hem, die hij alleen niet had durven te bevruchten omdat gezaghebbenden hadden voorspeld dat haar kind sterker zou zijn dan de vader, maar, zo gaat dat, wat niet door gaat blijft de ziel het sterkst beroeren.

De oppergod Zeus zegt dus zijn oude vlam Thetis toe tijdelijk wat aan de kant van de Trojanen te gaan, ter steun aan een muitende minderheid bij de Grieken, te weten de Myrmidonen onder leiding van haar zoon Achilles, die boos is omdat hem een geroofd minderjarig meisje is afgepakt, tsja, in wat voor wereld leven wij eigenlijk?

Vers II: Troje, een wereldoorlog

In de nacht zendt Zeus Agamemnon een valse droom: morgen is de dag, de Trojanen zijn morgen te pakken. Agamemnon mobiliseert. Dit schijnt te moeten beginnen met het verspreiden van het gerucht dat we naar huis gaan: een test. Op de golven van het door hem verwachtte "nee dat willen we niet!" wil Agamemnon de Trojanen in de pan hakken. De truuk lukt: het hogere kader keert de soldaten terug van zee en schepen, met hulp Zeus' vrouw Hera en zijn dochter van oorlog Pallas Athene, die het hele spel kennelijk ook geen van beiden door hebben en meewerken aan deze listige mobilisatie op deze door Zeus op zijn beurt weer vals aan Agamemnon ingegeven "verkeerde" dag.

Achilles doet natuurlijk niet mee. Hij zit met zijn voeten demonstratief omhoog bij zijn hut. Zijn mannen, de Myrmidonen gehoorzamen hem tandenknarsend, zitten naar de grond kijkend, mopperend nutteloze houtjes te punten met hun vlijmscherpe messen. Jaloers kijken ze af en toe op naar de opwaaiende stofwolken bij de andere boten.

Dan krijgen we de opstellingen van de Grieken en de Trojanen. Bij de Grieken, onder opperbevel van Agamemnon, vechten de meeste steden van de hele Griekse Pelopponesus en een ongeveer even groot gebied ten Noorden daarvan. Homerus onderscheidt 29 partijen, maar de meeste partijen zijn weer groepen van steden en stammen. Aan de Trojaanse kant strijdt alles van het huidige Bulgarije (Thraciërs) over de kust van het Anatolie (in het huidige West-Turkije) tot voorbij Rhodos (Rhodos zelf vecht met de Grieken). Zelfs Phrygiërs, helemaal uit de buurt van het huidige Ankara (hemelsbreed 500 km, dus over de wegen van die tijd zeker 800 km van Troje), doen met de Trojanen mee. Kennelijk was iemand deugdelijk met de bel rondgegaan.

Lust je nog peultjes! En Achilles kwam alleen maar "helpen", zei hij. Pas vanaf het tweede boek regel 161 van de Ilias wordt de lezer er stukje bij beetje over geïnformeerd over de aanleiding: de Grieken zijn boos op ene Paris uit Troje. Paris heeft uit Sparta de vrouw van Menelaus (jongere broer van Agamemnon) meegenomen naar Troje. Deze Helena is nu de vrouw van Paris. Nog later blijkt dat hij dat "met zijn kameraden" heeft gedaan, en dat er ook "schatten" mee naar Troje zijn genomen. Menelaus schijnt niet thuis te zijn geweest. Was zeker zelf even elders uit plunderen. Of Helena zelf mee wou of zich in de situatie heeft geschikt, daar verschillen de meningen over. Zelf kijkt Helena natuurlijk wel uit er haar eigen licht over te laten schijnen.

Goed, ik ben al over de schrik van deze tijd en plaats heen en ben bereid er vanuit te gaan dat zulke dingen kunnen gebeuren. Maar hoe kan zoiets nou zo'n indrukwekkende internationale opstelling van

troepen verklaren? Het hele NoordWestelijk kustgebied van de Middellandse zee in oorlog, tot diep in het binnenland, de vrouwen alleen thuis, en dat al negen jaar, want die Griekse schepen liggen, blijkt nu, daar al zo lang op het strand te liggen rotten. En die geroofde minderjarige meisjes van de vorige plundering, die van Thebe, zullen na die 9 jaar toch ook al flink over de schrik heen zijn geweest. Terwijl nergens vermeld wordt dat het inmiddels al ervaren moeders zijn met vele kindertjes, wat toch normaal zou wezen. Waren de Griekse helden negen jaar lang te druk geweest met hun pogingen Troje in te nemen om aan familieuitbreiding te denken? Elders is het gedicht flink in de war met het tellen van boten, manschappen, dagen en jaren, dus ik tel maar helemaal niet. Wat zou het ook?

Agamemnon schat de Grieken meer dan 10 maal in overtal op de Trojanen. Het probleem is de Trojaanse geallieerden. Hoe heeft de familie van Agamemnon al die Grieken zo ver gekregen? En hoe de Trojanen bijna de helft van wat nu Turkije heet? Voor zo'n lullig akkefietje? De Trojanen hebben het trouwens niet zo op hun koningszoon Paris en menigmaal wordt gemompeld dat die Helena eens afgegeven zou moeten worden. Ook van Helena horen we later dat ze in Troje met de nek wordt aangekeken, behalve door haar nieuwe zwager Hector en dito schoonvader Priamus.

Goed. Op het strand dus de helft van Griekenland, in en om de stad Troje half Turkije en Bulgarije, alles om één vrouw, Helena, serieuze mouterij aan Griekse kant, wegens een paar geroofde meisjes, de belangrijkste goden van de regio betrokken bij dit gedoe. En nu dan de Grieken in slagorde op grond van een valse droom gezonden door Zeus, op verzoek van Achilles, overgenomen door Thetis.

Helena *en haar schatten* staat er ineens hier en daar bij. Zo begrijp ik dat, als ik al zei, Paris behalve Helena ook schatten heeft meegenomen van koning Menelaus uit Sparta. De massaliteit van de militaire confrontatie met vele liefhebbers aan beide kanten wordt al iets minder onbegrijpelijk, maar ik begrijp het pas als ik aanneem dat

de Trojaanse geallieerden Troje als de Achilleshiel beschouwen van de verdediging van Anatolie en de Noordkust van de Aegesche zee tegen het Griekse roverstuig. Vanuit Troje beheers je ook de doorgang naar de Zwarte Zee. Heel West-Turkije en Zuid-Bulgarije vreest Troje als het een bruggehoofd van de Grieken zou worden. Zo is het een oorlog geworden waar bijna de hele bekende wereld bij betrokken is.

Vers III: Paris overleeft oneervol

De troepen stellen zich op. De *yells* klinken en de leiders houden hun *pep talks*. Men marcheert op. Paris schijt bagger en trekt zich terug uit de voorste linie. De beschimpingen en vervloekingen van zijn broer Hector zijn wel zo dat Paris, de oorlogsaanleiding, zich gedwongen ziet, tot Hectors vreugde, voor te stellen de hele oorlog te laten beslissen in een duel tussen hem en de wettige echtgenoot van zijn vrouw, de Spartaanse koning Menelaus, broer van de Griekse opperbevelhebber Agamemnon. De winnaar van het duel zal rechthebbende zijn op Helena "en haar schatten". Iedereen akkoord!

Een veld wordt uitgepast, de zware jongens van beide kanten denderen hun wapens neer en zetten zich, in afwachting van wat komen gaat.

Bij lot mag Paris het eerst zijn loodzware bronzen speer gooien naar de zwaar bepantserde Menelaus. De punt verbuigt op het schild. Dan Menelaus. Die jentst zijn speer overal doorheen: van schild tot harnas, maar Paris ontwijkt net voldoende. Menelaus laat zijn zwaard op de bepantsering van Paris vallen. Dat knapt - ik citeer mijn gedreven reporter Homerus- in "drie, nee, vier stukken" uiteen. Woedend springt Menelaus op Paris en trekt hem aan de helm naar de Griekse kant. Maar Aphrodite, godin van de sex, met wie Paris op zeer goede voet staat, laat de kinband knappen en past een verdwijntruuk toe. Ineens staat de verbaasde Menelaus met een losse helm in zijn klauwen, ligt Paris schoongewassen in een kamer en is Aphrodite op weg om Helena er naar toe te tronen.

De Grieken claimen de winst en eisen Helena en de schatten, tevergeefs.

Nu kraakt ook het gedicht zelf in zijn voegen. De positie van de dichter Homerus is niet te benijden. Stel je even voor: de godin Hera, vrouw van de oppergod Zeus, is dik met de Agamemnon familie. Hera is met Pallas Athene, godin van oorlog, twee handen op één buik. Zeus wil geen gedonder met zijn vrouw. Maar hij heeft niets tegen Troje. Bovendien heeft hij een oude vlam, de godin Thetis, toegezegd de Trojanen in ieder geval voldoende te helpen om Agamemnon wat in het nauw te brengen en hem naar haar zoon, de muitende Achilles te doen terugverlangen.

Apollo heeft zijn pest-werpen op de Grieken gestaakt nadat die dat door hen geroofde dochtertje van de Thebaanse Apollo priester hadden teruggebracht, maar koek en ei zal het tussen Apollo en de Grieken niet worden.

Paris' grote vriendin, de godin Aphrodite is als volgt geboren: om oppergod te worden moest Zeus de ballen van zijn vader Kronos afhakken. Dus dat deed hij. Hij wierp ze in zee. De zee ging vreselijk schuimen en ...daar was Aphrodite. Dochter van Kronos dus, een zus van Zeus, tante van Pallas Athene. Homerus noemt Aphrodite ook wel dochter van Zeus. Misschien ben je dus "vader" als je degene bent die met de ballen gooit, al zijn ze van een ander (dit is de mooiste versie van Aphrodite's afstamming, er zijn andere).

Helena is, echt waar, ook een buitenechtelijke dochter van Zeus, maar geen godin. Haar zus is met Agamemnon getrouwd. Edele mensenvrouwen zijn bij Homerus altijd schoon van statur en vreselijk goed in nuttige handwerken als daar zijn breien, weven en borduren en dergelijke. Ze zitten altijd thuis (als ze geschaakt worden zitten ze weer thuis, alleen in een ander huis). Aias (Ajax), één van de Griekse bandietenleiders is een zoon van Zeus. Hij heet grote Ajax (er is ook nog een kleine, die verdomd hard kan lopen, voor zover ik weet geen familie).

Homerus is een Griekse dichter, zijn publiek staat aan de kant van de Grieken, dat moeten dus de helden zijn en die moeten winnen, maar het moet wel moeilijk zijn, anders zijn het geen echte helden natuurlijk.

Wij zijn natuurlijk allemaal nieuwsgierig op het nerveuze af te zien hoe onze geëerde dichter zich hier uit redt.

Vers IV: Zeus misleidt zijn goden

Zeus belegt op de Olympus een godenvergadering over de gerezen situatie (met zijn belofte aan Thetis natuurlijk verborgen onder de agenda). Hij maakt even een schamper grapje: de twee machtige supporters van de Grieken, Hera en Athene, hebben zich even door nota bene Aphrodite in de luren laten leggen ... Langs zijn neus weg legt hij de alternatieven ter tafel: ze laten doorvechten of de Trojanen Helena laten afgeven, ieder naar huis en Troje gered. Hij doet, zou ik zeggen, een beetje voorkomen of hij voor het laatste is. Hera en Athene bovenin de boom natuurlijk. Heb ik daarom, roept Hera, al die moeite gedaan om Troje verwoest te krijgen?

Zeus fingeert verontwaardiging: Wat heb jij toch tegen de Trojanen? Ik krijg daar altijd goed geofferd. Maar vooruit, je doet maar. Als ik maar geen moppers krijg als ik eens een stad verwoest wil hebben, al is het Argos! Die mogelijkheid lijkt Hera ver genoeg buiten de realiteit om akkoord te gaan, en dat was net wat Zeus wou, immers zonder verdere strijd zou Achilles niet aan bod komen, maar dat heeft Hera niet door.

Nu zal er dus een godenlist moeten komen om de strijd voort te laten zetten: Athene laat een gastboogschutter aan de Trojaanse kant Menelaus met een pijl schampen. Het bloedt spectaculair, maar ongevaarlijk.

Vers V: Aeneas overleeft oneervol

De legers keren zich weer tot elkaar, het stof waait weer op, bleunend, kreunend en dreunend vallen alom dappere strijders ter aarde. Er blijkt een talentvolle aanvaller bij de Grieken te zitten, ene Diomedes, uit Argos. Terwijl normaal in oorlog de leiders ergens veilig achteraan de touwtjes in handen houden, dat is op grond van uitgebreide empirische studie algemeen aanvaard als geldende voor alle oorlogssituaties, zowel bij mensen als bij apenkolonies, zijn de Griekse en Trojaanse leiders bij Homerus voortdurend onderling persoonlijk slaags, bewonderend geassisteerd door hun soldaten.

Diomedes wordt gecoached door de godin Pallas Athene. Zij stuurt hem recht op Aeneas af, die zich nog niet had laten zien.

Koning Aeneas van Dardania, op zich een internationaal topstrijder van het nivo van Hector en Achilles, doet een beetje mee aan het ontzet van Troje, maar het blijft wel wat symbolisch want hij staat niet op zeer goede voet met de Trojaanse koningsfamilie, toch familie van hemzelf: Tros, de derde koning der Dardaniërs is bedovergrootvader van de jonge koning-strijder Aeneas en de overgrootvader van oude koning Priamus van Troje, die het vechten aan zijn zoons, met name Hector en Paris, overlaat.

Enerzijds ziet hij de Grieken graag de hele familie van Priamus uitmoorden, want dan is hij de erfopvolger in Troje. Anderzijds is Dardania, zijn eigen koninkrijk eens overvallen door de Grieken, dus hij heeft een appeltje met ze te schillen, en bovendien mag Troje niet vallen. Dan kan hij er immers zeker geen koning van worden en zich op den duur lastig tegen de Grieken verdedigen. Alsof het koningschap en de familiebanden van Aeneas nog niet imponerend genoeg zijn: Aeneas' moeder is Aphrodite, de godin van de sex.

Aeneas neemt de top-boogschutter Pindarus mee op zijn strijdswagen om persoonlijk Diomedes om te leggen. Diomedes doodt Pindarus, keert zich tot Aeneas en verbrijzelt met een goed gericht zwaar

rotsblok diens heupgewricht. De godin Aphrodite onderneemt opnieuw een reddingsactie. Diomedes raakt de godin. Zij vlucht gillend ten hemel, maar de god Apollo pakt Aeneas mee, die aldus in een soort van godenestafette in veiligheid wordt gebracht. Wij volgen Aphrodite naar boven. Zij heeft pijn maar kan als godin niet sterven natuurlijk. Ze heeft geen bloed maar ichor. Ze lijdt licht ichorverlies, dus. Maar het was in de pols dus het had makkelijk afbinden en als de donder naar de ichorbank hebben kunnen wezen.

De god Apollo krijgt genoeg van die felle Grieken en vraagt Ares, de god van de oorlog, met de Trojanen mee te gaan doen. Dat zal Zeus plezier gedaan hebben: zo gaat het een beetje richting wat hij wil zonder dat Hera hem er de schuld van kan geven.

Nog geen veertig dichtregels verder is ook Aeneas, na een snelle heupoperatie, verricht door de godinnen Leto en Artemis in de tempel van Apollo, terug op het slagveld "levend, blessurevrij en bezeten van een geweldige moed".

Vooraf Apollo's inzet van Ares zint Hera en Athene niet. Hera, vermomd als een Griekse leider, tart de Grieken tot strijd: jullie kunnen het zeker niet meer nu Achilles er niet bij is! Alvast wat propaganda voor Achilles, Hera zonder het te weten voor het karretje van Zeus-Thetis-Achilles.

Ondertussen klimt Athene bij Diomedes op de strijdswagen. Ares ziet hen, raust er op af en krijgt de speer van Diomedes in zijn onderbuik. "Als" gaat het gedicht ongeveer "de snel stijgende witte bloemkoolwolken van een zich razendsnel ontwikkelend zomeravondweer, eindigende in een donkerzwarte bliksemlucht", kortom een soort nucleaire paddestoel, stijgt Ares op naar de Olympus, gevolgd door Hera en Athene, na gedane arbeid, opgeruimd staat netjes, geen goden meer op het slagveld.

Per saldo gaat het Zeus nu toch weer tegen zitten want die Trojanen hadden met die Ares de kracht kunnen krijgen om de Grieken naar

Achilles te doen verlangen en dat hebben Hera en Athene nu afgewend. De balans die Achilles op de wip zou zetten was nog niet bereikt. En zonder helpers hebben de Grieken te veel de overhand, dat is logisch in een gedicht van de pro-Griekse Homerus.

Wij volgen Ares, die er boven ook nog eens van langs krijgt, Zeus: "Je lijkt wel je moeder [Hera], ze zal je wel opgestookt hebben". Weet Zeus niet dat het Apollo was? Weet hij ineens niet meer dat Hera voor de Grieken is en Ares net door Hera's agent Athene van de Trojaanse kant is weggeprikt? Nee natuurlijk! Zeus strooit zand, maar van dit zand kan ik geen koekjes maken, hij is mij hier even te slim.

Vers VI: Paris zet zijn wrok opzij

Voort gaat de strijd. Helden vallen, de eigen loodzware wapenrusting die vervolgens fraai klinkend op hen neerdondert doet het laatste werk. Hectors broer Helenus, een ziener, ziet dat het zijn Trojanen niet goed gaat. Daar had hij geen ziener voor te hoeven zijn zou ik zo zeggen. Hij wil Hector naar de stad hebben om aan Athene en Zeus te offeren. Hector gaat thuis onder de douche, bereidt de offerandes voor en gaat naar Paris, die - kennelijk nog steeds, sinds zijn verdwijning in het eerste duel met de truc van Aphrodite - thuis zit. Onderweg er heen vervloekt Hector zijn broer Paris. Was hij maar dood.

Daar zit Paris dan. Bij Helena, druk aan haar nuttige handwerken, net aan het weven van een prachtig kleed begonnen. Hector geeft Paris prompt de wind van voren, waarbij hij gewag maakt van een "boosheid" die Paris van het vechten zou doen afzien. Paris ontkent enige "wrok of verontwaardiging jegens de Trojanen" te hebben, maar slechts met zijn "verdriet" bezig was. Allemaal zeer wazig, vind ik, het lijkt alsof een stuk gedicht ontbreekt. We weten slechts dat dat gebrul van Hector daarstraks op het slagveld oneervol genoeg was om Paris tot dat levensgevaarlijke duel met Menelaus te verplichten, en daar zal iedereen het zeker nog wel een tijd over gehad hebben. Verder kan Paris kan natuurlijk wel begrijpen dat de Trojanen nou

niet staan te springen hun leven wagen op het slagveld omdat hij, Paris, er zo nodig een eigenmachtig van een machtige Griekse koning geleaste vrouw op na wil houden. "Ja", zegt Paris, "mijn vrouw zei ook al, ga nou maar weer. OK. Wacht even ik trek alles weer aan, of ga vast, ik haal je wel in."

Hector slaat beleefd het aangeboden kopje thee af, rent het paleis van Paris uit, neemt afscheid van zijn vrouw en baby, want hij kon immers wel eens gaan sterven ("Ben je wel voorzichtig?" roept zijn vrouw nog, echt, het staat er) en rent in volle wapenrusting de poort weer uit, nog in de stad ingehaald door Paris.

"Ja onze Trojanen zijn stevig op je aan het schelden, Paris," zegt Hector, "maar eerst maar weer eens aan het werk."

Vers VII: Het duel Hector-Ajax

Daar gaan de Trojanen weer. Baf. Bof. Pok. Athene kan het niet aanzien en wil de Grieken te hulp schieten. Apollo echter vangt haar op. Zijn komen overeen dat het mooi is geweest voor vandaag. Het moet maar eindigen met een nieuw tweegevecht. Hector wordt geïnspireerd te vragen naar "de beste Griek". De Grieken zijn even stil. Dan springt Menelaus naar voren maar zijn oudere broer opperbevelhebber Agamemnon houdt hem tegen: "ben je gek, dat red je niet". Agamemnon tart zijn helden: "Wat is dit nu? Ineens ons laatste oortje versnoept? Wie durft?". Hij springt zelf naar voren. Acht andere helden volgen. Aias (de grote Ajax) loot. Twee herauten, één van de Grieken en één van de Trojanen, passen het strijdperk af. Het gaat loos.

Na een flinke tijd leven ze allebei nog en scheiden de herauten de strijders wegens het invallen van de duisternis. De Grieken vinden weer dat ze het duel toch gewonnen hebben, en Homerus sluit zich daar bij aan. Met zijn gezicht in de plooi. Maar op het slagveld hebben de Grieken en Trojanen ongeveer evenveel lijken liggen. We zijn bijna op een derde van het gedicht en dit ging over één dag.

Avondoverleg. Bij de Grieken vindt Nestor dat er een wal om de schepen gebouwd moet worden, en voor morgenochtend moet een wapenstilstand voorgesteld worden om de doden te verzamelen en te verbranden. Het blijkt de gewoonte bij de Griekse desperadoos dat moeders de botten netjes thuisbezorgd krijgen.

Bij de Trojanen wordt natuurlijk weer geroepen dat die ellendige Helena maar eens terug moet, maar Paris gaat er weer voor liggen. De samen met Helena geroofde Spartaanse schatten mogen wat hem betreft wel terug, en desnoods wil hij er nog wel wat bij doen, maar Helena stelt hij niet beschikbaar. Vader Priamus weet niets beters dan voor te stellen het voorstel van Paris aan de Grieken voor te stellen. Maar die blijken nu zelfs niet eens weg te willen als Helena er nog bij gedaan zou worden!

De wapenstilstand wordt wel overeengekomen, en de Grieken maken er gebruik van door in *no time* een degelijke wal met gracht te maken. De gracht is droog maar staat vol puntige palen, het bouwsel verdringt een wal van de zeegod Poseidon uit het toenmalige recordboek en Poseidon klaagt nog bij zijn broer Zeus dat zoiets voor mensen toch verboden moest worden. Zeus troost Poseidon: het zaakje staat dicht bij zee dus als die Grieken eenmaal weg zijn is het voor Poseidon als zeegod een peuleschilletje om met een flinke tsunami de boel weg te spoelen.

Deze hele operatie van dodenverbranding en walbouw zou, als wij de dichter mogen geloven, de volgende ochtend zijn geschied, tussen het eerste oplichten van de hemel en de echte dageraad, enfin laten we de tijd maar laten voor wat hij is.

Vers VII: Zeus pept de Trojaanse alliantie op

Want al bij de dageraad grauwet Zeus de hele godenfamilie bibberend de hoekjes van de Olympus in, huisarrest!, en stelt eigenhandig de balans tussen de Grieken en Trojanen voor de komende dag vast: het voordeel is aan de Trojanen! Vervolgens galopperen zijn paarden

hem naar de Ida, waar hij goed uitzicht heeft op het slagveld. De andere goden kijken wel uit de Olympus te verlaten en beturen de situatie somber uit de verte.

Bij het eerste treffen zijn alle Griekse helden al op de vlucht, behalve Nestor, want een van diens paarden is neergegaan: aan een speer geregen. Diomedes roept Odysseus om samen Nestor te redden, maar die is er al vandoor. Dan maar zelf: Nestor moet bij hem op de kar komen. Het gedode paard wordt van Nestors kar gesneden en kar met nog levende paarden worden door de mensen van Diomedes in veiligheid gebracht.

Nestor is natuurlijk ook geen slecht menner dus Diomedes gaat maar eens op Hector aan, doch doodt slechts diens menner. Zeus gooit Diomedes een bliksem voor zijn steigerende paarden. Nestor, uit angst, ouderdom of wijsheid, Homerus laat er wat twijfel over bestaan, laat de teugels "vieren" of liever "glippen" (φύγῳν). "Zoon van Tydeus, kom nu mee", zegt Nestor - ja, als je weg wil, Nestor, hou dan in ieder geval je teugels vast zou ik als leek zeggen - "Zeus laat je niet winnen".

Diomedes, zoon van Tydeus: "Ja maar wat zullen de mensen wel niet van me denken als Hector gaat roepen dat ik voor hem gevlucht ben?" Of Nestor de teugels al weer heeft vertelt het gedicht niet, maar leep antwoorden kan hij al weer: "Al die mensen kennen er wel een die om zeep is omdat je toen niet gevlucht bent".

Even later heeft Nestor de boel weer onder controle en keert de paarden. Diomedes is nog niet gewonnen voor de vluchtoptie. Drie maal kijkt hij twijfelend om en drie maal krijgt hij van Zeus een bliksem achter zijn reet.

Zeus moet dus onder uit de kast maar de Grieken gaan dan ook duchtig in de pan. Agamemnon barst in huilen uit en smeekt Zeus dit in ieder geval te mogen overleven, wegvluchtend met de schepen.

Maar zover wil Zeus helemaal niet gaan, want daar zou hij zijn belofte aan zijn oude vlam Thetis om iets voor haar zoon Achilles te doen niet mee gestand doen. Achilles heeft er niets aan als de Grieken vluchten of sterven. Ze moeten in het nauw komen en Achilles dan om hulp smeken. Daar is het Zeus, Thetis en Achilles om te doen. Zeus stuurt een adelaar naar zijn altaar bij de Griekse schepen. De Grieken vatten wat moed, boogschutter Teucer onderscheidt zich en Agamemnon, over de schrik heen, belooft die Teucer alweer van alles uit de buit die na het verwoesten van Troje te verdelen zal zijn ... Teucer echter raakt uitgeschakeld door een flinke kei van Hector tegen zijn sleutelbeen, en weer krijgen de Trojanen de overhand.

Hera en Athene kunnen het niet langer harden en bereiden een uitval voor, maar Zeus steekt er een stokje voor. Daar zitten de godinnen weer, braaf op de Olympus, op hun onsterfelijke nagels te bijten. Dan legt Zeus op de Olympus eindelijk wat meer kaarten op tafel:

- Een Trojaans militair overwicht moet Achilles' neefje en boezemvriend Patroclus (wat ouder dan zijn oom Achilles) in de strijd brengen.
- Patroclus moet worden gedood door Hector
- Achilles zal vervolgens in actie komen

"want zo is het door de hemel beschikt". Zeus praat even over de hemel alsof hij daar zelf geen directeur van is (maar dat kennen wij tegenwoordig ook, denk maar aan de Paus). Deze drie kaarten legt Zeus op tafel in de godenvergadering op de Olympus. Poseidon, Athene en Hera zijn er in ieder geval bij.

Pech voor de Trojanen: de avond valt, ze kunnen het karwei niet afmaken. Wel steken ze duizenden vuren aan om zicht te hebben op de Grieken, die niet naar zee mogen ontsnappen.

De Grieken zien hun einde naderen. Avondvergadering. Aan beide kanten.

Vers IX: Agamemnon's aanbod

Agamemnon heeft het gehad: hij zit er door, hij wil naar huis. Diomedes protesteert en wil desnoods alleen met zijn eigen mensen Troje verwoesten.

Maar Nestor snijdt het tere onderwerp aan: Achilles: "Die man kan vechten. Dat met die Briseïs had je niet moeten doen Agamemnon, want door Achilles zijn prijs af te nemen heb je hem oneer betuigd". We hebben het dus even niet over liefde maar over prijzen en eer. En dat raakt een snaar bij Agamemnon: "Ja Nestor, dat was dom van mij". Vervolgens stelt Agamemnon Achilles een indrukwekkende hoeveelheid begerenswaardige goederen in het vooruitzicht, en acht vrouwen, waaronder Briseïs, onaangeraakt, als hij zijn wrok laat varen. Een afvaardiging tijgt naar Achilles. Maar nee, hij hoeft die troep niet, Briseïs ook niet, dus inderdaad: niet liefde, maar eer heeft de wrok gegeven.

Achilles deelt mee de volgende dag naar huis uit te varen, raadt de andere Grieken aan ook maar te bedenken hoe dat te doen zonder in handen van de Trojanen te vallen, neemt afscheid en ploft in bed naast Diomede, zijn nieuwste mokkalteje.

Vers X: Vrij zinloze spionage acties

Wie had gedacht dat Achilles dit formidabele aanbod zou afslaan? Ik niet. Agamemnon vast ook niet. Nestor? Als Achilles meer had gewild had hij het nu gewoon kunnen eisen. Het is gewoon een kleuter! Maar Zeus had het zeker voorzien: zijn al lang gemaakte plan Patroclus op het slagveld te brengen was zonder deze verbluffende weigering overbodig geweest.

Agamemnon kan in deze nacht na de derde dag de slaap niet vatten. Vanuit zijn tent staart hij naar de honderden Trojaanse wachtvuren rond de wallen van het Griekse botenkamp. Uiteindelijk trekt hij zijn leeuwevel maar aan, pakt zijn speer en gaat naar Nestor. Niet veel

later blijken alle boevenleiders-in-het-nauw wakker en zitten ze samen vlak buiten de wal en de gracht, in overleg. Nestor oppert dat ze er eigenlijk achter moeten komen wat de Trojanen van plan zijn. Diomedes biedt zich aan. Hij kiest Odysseus als partner. De twee wapenen zich en sluipen onder dekking van de rottende lijken over het door vuren beschenen slagveld richting de Trojanen.

Hector slaapt ook niet en zoekt zich ook een spion. Daarbij gaat hij bepaald minder slim te werk. Een wat onooglijke man genaamd Dolon verklaart zich bereid voor de kar en de paarden van Achilles, te leveren na de vernietiging der Grieken, op verkenningstocht te gaan. Hector overschat echter de capaciteiten van Dolon, een gezien de wijze waarop hij aanstonds zijn leven gaat laten niet al te snuggere figuur, eerder gericht op de taxatiewaarde van de in het vooruitzicht gestelde beloning - lage begeerte - dan op de *eer* van het spultje als *prijs*, waar echte mannen, vraag het het ze maar, voor gaan.

Bovendien heeft Dolon er geen flauw benul van dat Achilles tot dusverre de enige is die zijn - letterlijk! - goddelijke (onsterfelijke!) paarden kan mennen, zoon als hij is van een godin. Kortom, in het gedicht prijkt de benoeming van Dolon als spion overduidelijk - maar zonder zoveel woorden - als een schaamachtige misser van Hector. Een gelukje voor de vooruitsluitende Diomedes en Odysseus: zij grijpen Dolon, die vlot alles vertelt wat hij weet over de ligging en bewapening der Trojaanse troepen. Hij weet ook prachtige paarden te staan van een pas aangekomen Thracische koning, met een hele kostbare strijdwagen.

Als alles uit Dolon's hoofd is gaat het er af. Zijn kleding en wapenrustig worden ergens achter wat lijken verstopt voor meename op de terugweg. Het duo gaat regelrecht op de pas gearriveerde Thraciërs af, die slapen. De hele bodyguard en de koning, allen zijn dood voor zij wakker zijn. Ons dappere duo spant de eersteklas paarden voor de dure wagen waar Dolon het over had gehad en rijdt er mee naar de schepen, onderweg de spullen van Dolon oppikkend.

Bij terugkeer in het kamp worden hun schouders vreugdevol beklopt door de thuis in conclaaf gebleven helden.

Vers XI: Patroclus: Nestor's kans

Dageraad. De godin Strijd gaat middenop de strandstrook staan waar de schepen liggen, het *omen* van oorlog in haar handen. Daar stoot ze haar verschrikkelijke schelle oorlogskreet uit, en prompt denkt geen Griek meer aan vluchten. De troepen stellen zich weer tegenover elkaar op, voor de wal om de Griekse schepen en hup daar gaat het weer.

Een tijdje staan de legers tegen elkaar klem elkaars voorste rijen te vermoorden, maar ergens bij Agamemnon in de buurt breken de Grieken door. Agamemnon loopt als eerste het gat in en doodt Bienor. Dan springt Oileus, de wagenstrijder van zijn kar om de confrontatie met Agamemnon aan te gaan. Maar Agamemnon jent zijn speer door Oileus' helm, en niet alleen dat: de speer gaat zelfs door de schedel, die verbrijzelt, zodat de Oileus' helm zich vult met een mengsel van botsplinters en kwebberende hersenderrie; "zo stopte hij zijn furie".

Een flinke rij gerenommeerde strijders sneeft onder Agamemnon's wapenen, waaronder de vader van ene Con. Deze Con weet Agamemnon vervolgens geniepig ongemerkt van zij komend te raken in het bovenste van de onderarm. Dat kost Con en nog een paar anderen het leven, maar dan gaat het Agamemnon toch zeer doen en keert hij naar de schepen. Teken voor Hector om in actie te komen, had Zeus hem al ingefluisterd.

Hectors initiatief veroorzaakt een enorme slachting onder de Grieken, tot Diomedes zijn speer met alle macht goed gericht op Hectors helm klabbert. De speer verbuigt op Hectors helm maar de klap is wel zo hevig dat hij neer gaat, op handen en voeten, en daar ter aarde is het hem een tel of negen zwart voor de ogen. Hij komt weer bij en strompelt maar even bij de heetste strijd weg.

Diomedes, hele reeksen Trojaanse soldaten wegmeppend, vist ergens tussen de vijandige gelederen zijn speer op. Maar Paris schiet een pijl die zich vast in de grond boort, helaas na eerst dwars door Diomedes' rechtervoet te zijn gegaan, die daardoor vast komt te zitten als een boodschap op een prikbord. Odysseus trekt hem van de pijl en Diomedes beveelt zijn wagenmenner: naar huis!

Nu raken er meer Griekse helden-opperboeven gewond, waaronder zelfs Odysseus, die na het doden van zijn verwonder en nog een paar anderen, zich ook voor behandeling bij de schepen meldt.

Achilles, thuis voor zijn hut, nog steeds met zijn poten demonstratief op tafel, ziet in zijn ooghoeken nogal wat kermende topstrijders in wagens naar hun schepen vervoerd worden en vraagt Patroclus eens bij Nestor, die hij ook met een kreupelende held langs zag galopperen, eens te vragen wie dat was.

Nestor ziet hier een gouden kans Achilles weer bij de les te krijgen, springt op en roept: "Ga zitten Patroclus". Maar dat slaat Patroclus af: "Nee ik zie al wie dat was, Machaon, en ik ga snel terug, ik ben maar een boodschapper, en je kent Achilles, hij is zelfs in staat mij te wind van voren te geven als ik niks gedaan heb".

Nestor rekt de zaak met een soort filibuster van honderdvijftig versregels. Ja, zolang Nestor blijft spreken kan Patroclus fatsoenlijkheidshalve niet weg. Maar na alle historiën van gezamenlijke strijd van zijn familie en die van Peleus, waar Achilles en Patroclus bijhoren, de revue te hebben laten passeren, gewaagt Nestor van wat Menoetius, broer van Achilles, vader van Patroclus, tegen Patroclus heeft gezegd: "Mijn kind, in geboorte is Achilles edeler dan jij, maar jij bent de oudste, hoewel hij verreweg de sterkste is. Toch moet je hem woorden van wijsheid blijven aanreiken en hem sturen, en hij zal je tot zijn eigen voordeel gehoorzamen".

Patroclus kan er nog steeds geen woord tussenkrijgen want Nestor praat maar door. Even later: "Maar als hij [Achilles] een orakel

gehoorzaamt of zijn koninklijke moeder [de godin Thetis] hem voor Zeus heeft gewaarschuwd, laat hem dan toch tenminste jou sturen met de Myrmidonen ter verlichting van de Danaërs".

Nestor houdt eindelijk op met spreken en Patroclus rent weg. Onderweg naar huis ontmoet hij de gewonde held Eurypylus.

"Hoe staan de zaken Eurypylus?"

"We zijn kansloos. De defensie is gebroken. Breng me naar mijn hut en verbind me, want van de twee EHBO'ers die we hebben ligt Machaon zelf in de kreukels en de ander ligt buiten voor de wal te matten."

"Ja maar ik moet naar Achilles met een boodschap van Nestor."

Dan besluit Patroclus toch Eurypylus eerst maar op de rug te nemen, in zijn tent te leggen, de smeerboel schoon te maken en af te binden.

Vers XII: De wal breekt

Door de wal breken, naar de schepen, en die in de fik steken, de Trojanen zijn er klaar voor, daar hadden de Grieken echt niet voor uit spioneren hoeven te gaan. Maar hoe moeten die strijdwagens door die gracht met die scherpe staken er in? Iemand weet raad: we gaan lopen. De wagens en paarden blijven achter. Hector vindt het een goed idee en deelt de bevelen uit, maar de geallieerde Koning Asius vindt het te ver gaan en stormt met zijn strijdwagen op een van de poorten af. Hij moet vloekend terug in een regen van pijlen en stenen. De rest echter weet de druk op de wal gevaarlijk te vergroten. Een adelaar laat een zich losworstelende slang vallen, precies voor de neus van de Trojanen. Ene Polydamus roept dat dat betekent dat ze moeten stoppen, maar Hector is er snel bij de man met de dood te bedreigen als hij zijn verdomde kop niet houdt.

De Lyciers onder leiding van Sarpedon en Glaucus willen nu ook iets laten zien en bestormen de wal. Sarpedon tegen Glaucus: "Ach vriend, als we nou goden waren en onsterfelijk hier uit zouden komen zou ik niet vooraan gaan staan vechten, en jou ook niet aanvuren tot de strijd waar mannen eer verwerven; maar nu - want dood gaan we toch, onpeilbaar treurig en geen mens ontkomt er aan - hup ertegenaan, of we nu een ander eer bezorgen of dat we het zelf verwerven".

Maar nee, Zeus passeert de eerbeluste Lyciërs en het is Hector die hij de kracht geeft met een rotsblok van heb ik jou daar een poort van de Grieken simpelweg in te gooien.

De Trojanen stromen binnen.

Vers XIII: De Grieken zijn verloren

Zeus ziet dat het voorlopig wel volgens plan gaat. Andere goden zullen wel uitkijken zich er mee te bemoeien. Zeus kan zich dus even met enkele urgente kwesties van andere stammen elders bezighouden, denkt hij, maar hij rekent buiten Poseidon, die kennelijk zijn toorn over de recordwal van de Grieken vergeten is - nou ja, die wal is nu ook doorgebroken door de Trojanen. Poseidon schiet "uit machtige nijd jegens Zeus" de Grieken te hulp, maar wijselijk stiekem. Hij doet dat in de gedaante van de met Achilles bevriende ziener Calchas, die de Grieken moed in spreekt met - inderdaad! weer! - een pro Achilles, anti Agamemnon-retoriek, zo van, dat heb je er nou van met die lage leider van ons, die Agamemnon, die de schuld van alles is want hij heeft Achilles zijn wrok bezorgd. Maar vechten nu, zelfs in deze omstandigheden zullen we ons niet laten kennen....etc.

Strijd, strijd, strijd: A velst B, C tracht B's lijk te bergen maar A jaagt ook hem naar de onderwereld, D, E en F bergen alsnog de lijken van B en C, en werpen op A, die zij missen, waardoor de speer G treft, je weet wel, de kleinzoon van...etc etc. Een zwager van Aeneas gaat er

aan, dus die voelt zich nu toch even gedwongen het wat symbolische karakter van zijn aanwezigheid op het slagveld te laten varen om 's mans lijk en wapenrusting te bergen. In de lokale escalatie daar op het slagveld komt uiteindelijk zelfs Menelaus aanzetten, die met zijn bronzen speer de Trojaanse topboogschutter Helenus raakt en wel dwars door diens hand en dwars door het hout van zijn boog die hij daarmee spande. Dan lul je toch niet meer!

Elders vecht de opperbevelhebber Hector dapper maar verliest zich zo in de lokale situatie daar dat hij de grote lijn uit het oog verliest, zodat de Trojanen niet goed verdeeld staan. Polydamus tracht hem bij de les te krijgen, en adviseert tot het houden van een krijgsraad. Dapper, want bij het afwijzen van zijn vorige advies sloeg Hector hem zowat de kop in. Hector stemt in maar over een krijgsraad krijgen wij verder nergens iets te horen.

Wel houden de Trojanen, nu al een flink tijdje binnen de wal en vlak rond de dicht bij de schepen bijgedrongen Grieken, de overhand.

De situatie is hopeloos.

Vers XIV: Een godenrebellie biedt de Grieken soelaas

Nestor zit in zijn hut bij zijn schepen met de gewonde EHBOer Machaon aan de wijn, hoort natuurlijk nogal wat ploffen, bonzen, suizen, kraken, schreeuwen, gillen, kreunen en kermen, en zegt (ik citeer): "Vraag je eens af waar dit heen moet, Machaon, Steeds luider klinkt de schreeuw van de lustige jongeren. Hoe het ook zij, blijf jij lekker zitten met je wijn, en wacht tot je warme bad klaar is, ik zal toch eens een kijkje gaan nemen".

En Nestor zag dat het slecht was. Hij slaagt erin Agamemnon te vinden, nog steeds gewond buiten gevecht, en Odysseus, idem. Agamemnon stelt voor de schepen te water te laten. Odysseus legt uit, op niet mis te verstane wijze - dat doen Griekse helden gewoonlijk tegen elkaar "met boze blik van onder de wenkbrauwen" -

dat van de moraal der strijders niet veel te verwachten zal zijn als ze achter zich die schepen te water zien gaan. Diomedes, ook gewond buiten gevecht, stelt voor dat ze alle vier naar de vechtenden gaan om ze aan te vuren, en dat doen ze.

Over naar de goden op de Olympus! Hera ziet tot haar genoegen Poseidon stiekem bezig. Vlak bij haar op de berg zit Zeus. Zijn aanblik vervult haar van haat. Zij verzint iets: als zij hem nu verleidt tot sex krijgt ze hem misschien wel in slaap, en kunnen de godensupporters van de Grieken wellicht links en rechts iets meer doen, zeker nu Poseidon daar al is. Hera springt voor de spiegel waar zij uitgebreid met zichzelf in de weer gaat. Dan snelt ze naar Aphrodite die de portefeuille van "liefde en begeerte" beheert, en ze vraagt en krijgt - terwijl Aphrodite toch pro-Troje is! - een flinke portie mee (het komt, als ik het goed begrijp, ergens tussen haar tieten vandaan). Het laatste bezoek geldt de god Slaap, de broer van Dood, die ze hulp vraagt om Zeus na het neuken in slaap te krijgen. De god Slaap zegt Hera dat hij Zeus, vanwege diens afschrikwekkende macht, alleen op eigen verzoek bedient. Hera weet echter een lekker godinnetje waar Slaap helemaal verkikkerd op is en belooft haar aan hem. Slaap is gewonnen. Dan gaat ze op Zeus af.

Alles lukt en terwijl Hera met een snurkende Zeus in haar armen ligt snelt Slaap, daartoe geïnstrueerd, naar Poseidon om te melden dat de kust nu helemaal veilig is. Poseidon durft nu openlijk de voorste gelederen aan te vuren: "Zijn we bereid de overwinning te gunnen aan Hector, die hij beweert dat hij gaat winnen omdat Achilles niet met ons mee mee wil doen? Nee toch zeker!". Dat is qua propaganda toch weer een slag voor de Achilles-Thetis-Zeus lobby, maar Poseidon roept het in onwetende spontaniteit: hij weet nergens van, dus Zeus heeft gewoon even een meevaller of hij gebruikt zijn broer als instrument zonder dat die het in de gaten heeft.

Poseidon heeft nog een goed idee ook: wapens ruilen zodat de sterkste vechters in de voorste gelederen de beste wapens hebben. Dat zou je in normale omstandigheden niet moeten voorstellen:

wapens waren privébezit en de grootste trots van iedere man. Tweederangs minkukels (mislukte rijkeluiszootjes zeg maar) op het slagveld waren trots op goede wapens als ze die hadden en ze zouden ze nooit afstaan, maar nu ze zich al half dood wanen zijn ze overal toe bereid voor een kans hun moeder nog eens te zien. Goed bedacht van Poseidon.

De strijd doet de schepen zo schudden dat de stuttende rotsblokken er onder vandaan rollen. Ajax pakt er een, gooit hem met onvoorstelbare kracht naar Hector, die hem op de draagband van zijn schild krijgt, vlak naast de nek. De steen doet Hector rondtollen als ware hij een danser die een pirouette doet, waarna hij met zijn loodzware wapenrusting ter aarde davert, een grote stofwolk kiest het luchtruim. Hij is niet dood en wordt door bezorgde vrienden achter de linies getrokken.

Poseidon keert de veldslag

Vers XV: De godenrebellie onderdrukt

Als Zeus eindelijk wakker wordt in de armen van Hera ziet hij de situatie bij Troje en dreigt Hera met de zweep. Tsja, dat had Hera toch kunnen voorzien, haar slaapverwekkende tactiek, kunstig als hij mocht lijken, had toch weinig anders kunnen opleveren. Hera zweert nu bij hoog en bij laag dat Poseidon daar puur op eigen houtje bezig is en wat Zeus Poseidon ook wil opdragen, zij zal er achter staan. Zeus glimlacht, zegt de dichter. Wat ze nu in haar angst tegen Zeus zegt zal de vader der goden inderdaad niet erg serieus hebben kunnen nemen. Hij doet een beetje of hij haar gelooft, maar laat toch ook het tegendeel doorschemeren. Nu zij toch "één van hart" zijn, mag Hera de boodschapster-godin Iris naar Poseidon sturen om hem van het slagveld te laten sturen, en de god Apollo, zoon van Zeus en trouwe geallieerde van de Trojanen, naar Hector, niet alleen om hem op te lappen, niet alleen om hem te adviseren, maar zelfs om daadwerkelijk militaire steun te verlenen.

Zeus wijst Hera nogmaals op de kaarten die hij al op tafel heeft gelegd:

- Een Trojaans militair overwicht moet Patroclus in de strijd brengen
- Patroclus moet worden gedood door Hector
- Achilles zal vervolgens in actie komen

Zeus legt er nog drie nieuwe kaarten bij:

- Achilles zal Hector aan zijn speer rijgen
- Vanaf dat moment zal geleidelijk het front terugschuiven naar de wal van Troje
- Dan zullen de Grieken, gecoached door Pallas Athene, Troje mogen innemen

Hera haast zich naar de Olympus en vertelt de goden hoe laat het is. Het lijkt nu wel dat Zeus iedereen daar tegen zich heeft, maar Hera laat de aanwezige Olympische goden (Poseidon is er niet, die is immers bij de Griekse schepen) ook niet de drie pas voor haar opgelegde kaarten van Zeus zien. Wel vertelt ze dat een Griekse *crony* van oorlogsgod Ares door de Trojanen is omgelegd. Ares, die nota bene zelf gisteren door Diomedes met steun van Athene onder goedkeuring van Zeus van de Trojaanse kant is weggeprikt, wil nu naar beneden om aan de Griekse kant tegen de Trojanen wraak te nemen. Warrige jongen die Ares. De pro-Griekse Athene, nota bene, houdt hem tegen. Hera zegt tegen Iris dat ze toch maar naar Poseidon moet gaan om hem af te stoppen, anders komt er echt gedonder (zweepslagen, zal ze bedoelen).

Apollo, trouwe Trojefan als hij is, zal weinig aansporing hebben behoeft voor de opdracht die Hera hem tandenknarsend namens Zeus geeft.

Poseidon, door godin Iris geïnformeerd over Zeus' opdracht tot terugtrekking, blaft boos tegen haar op zijn oudere broer. Iris weet

hem nog juist tactisch tot gehoorzaamheid "op dit moment" te bewegen, maar hij dreigt met een godenoorlog, waarin hij in ieder geval Hera, Athene, Hermes en Hephaestus aan zijn kant denkt. Het lijkt wel of deze groep de verwoesting van Troje belangrijker vindt dan dat het de Grieken zullen zijn die het doen. Poseidon was er indertijd bij toen Zeus zijn eerste drie kaarten op de Olympus op tafel legde, maar het lijkt er op dat Hera, de enige aan wie Zeus de tweede drie heeft laten zien, er haar mond stijf dicht over houdt.

Apollo lapt Hector op, die meteen weer te keer gaat als ware hij volgespoten met verboden stimulerende middelen. Apollo gooit ook nog even als een soort mega shovel de Griekse verdedigingswal in de verdedigingsgracht. Het is gewoon niet eerlijk meer. De Grieken worden op hun op het strand liggende schepen gedreven, Patroclus rent weg van Eurypylus, de gewonde vriend die hij verpleegt, naar Achilles, om te vragen of het nu toch niet te gek wordt. De Griekse topboogschutter Teucer trekt het koord van zijn boog stuk, dat kan alleen het werk van Zeus zijn, hij legt de "behekste" boog weg en grijpt in arren moede maar een speer. Nu is het moment gekomen voor Hector om de Griekse schepen in de fik te steken. Nestor vuurt de Grieken aan: "Houdt stand voor de uwen ver van hier".

De Grieken staan op hun schepen en de Trojanen komen massaal met brandende zooi aan. Dit gaat fout.

Vers XVI: Patroclus killed in action

Wonderwel nog steeds geen schip in de fik. Patroclus arriveert bij Achilles in tranen over het lot der Grieken, maar Achilles heeft nog geen medelijden. Dan besluit Patroclus volgens Nestors advies te handelen en toestemming te vragen tot inzet van de Myrmidonen onder zijn leiding. En of hij Achilles zijn wapenrusting mag lenen, tot paarden en strijdwagen toe. Achilles spreekt wijdlopig en filosofisch over zijn wrok: die blijkt nooit permanent bedoeld, maar tot de oorlogskreten zijn eigen schepen zouden hebben bereikt. Zo wijdlopig is Achilles dat tijdens zijn filosofische woorden eerst

Hector's kreet al hoorbaar begint te worden en dan een eindje verderop ook echt schepen in de hens gaan. Eigenlijk dus al aan de late kant geeft hij Patroclus zijn toestemming, en die kan dan nog niet weg, want hij krijgt een uitgebreid handboek van breidelende instructies mee (die Patroclus te zijner detrimente ook niet zal kunnen onthouden).

Doel van Patroclus' missie moet zijn: niet de verovering van Troje, maar **A.** het open houden van de mogelijkheid voor een Griekse aftocht. **B.** het bewegen van de Grieken tot teruggave van Briseï's aan Achilles, met **C.** prestigieuze giften. Merkwaardig, dat had Achilles al eens geweigerd toen het hem spontaan was aangeboden. Patroclus mag de Trojanen slechts bij de schepen wejagen. Dan moet hij terugkomen en de Grieken ver van de schepen op het slagveld laten ploeteren, want de eer Troje te veroveren is aan hemzelf, Achilles. Achilles bidt Zeus, Athene en Apollo dat Grieken en Trojanen elkaar allemaal zullen vermoorden, waarna Achilles, Patroclus en de Myrmidonen Troje alleen voor zichzelf zullen veroveren!

De uitgebreide briefing van Achilles duurt te lang voor Patroclus om Ajax nog te kunnen helpen zijn positie op de schepen te handhaven. De bronzen helm van de hijgende Ajax tingelt onophoudelijk van de projektielen die er op neer komen en het zweet gutst hem van het lijf. Hector slaat Ajax de punt van zijn speer af. Ajax moet terug van de scheepswand, die prompt in de brand gestoken wordt.

Ineens krijgt Achilles haast. Hij gooit Patroclus zijn wapenrusting toe en gaat persoonlijk de Myrmidonen mobiliseren: vijf schepen, elk met een peloton van vijftig Myrmidonen, ieder een commandant. Ze zijn en blijven allen gehoorzaam aan Achilles maar hadden in de afgelopen dagen hun boosheid over diens strategie niet onder stoelen of banken gestoken, en Achilles herinnert ze eraan: "Wat riepen jullie tegen mij? Wreedard! Je moeder had zeker gal in haar tietten! Meedogenloze zoon van Peleus, we kunnen net zo goed naar huis gaan! Wat doen we hier! Dat riepen jullie! Maar nu gaan we beginnen! ...etc. "

En daar gaan ze. Achilles terug zijn hut in: bidden en plengen tot Zeus.

Patroclus rukt met zijn Myrmidonen op naar de belaagde en brandende schepen. Het slagveld verandert in een bloederige Trojaanse lijkenblubber met botsplinters. De Trojaanse helden draaien hun paarden naar de stad. De paarden van Hector weten diens strijdswagen door de restanten van de Griekse wal te laten ontsnappen, maar menig Trojaans wagenstrijder ziet de trekbanden van zijn paarden daar knappen en zijn paarden los naar Troje rennen, terwijl hij in volle wapenrusting met wagen en al in de gracht blijft steken, besprongen door de Myrmidonen. Patroclus, zijn instructies vergeten, er achteraan. Hij maakt een heel spoor van omgeslagen Trojanen strijdwegens en op hun bek gesmakte strijders.

Wat Patroclus hier doet weliswaar in weerwil van de orders van Achilles, maar geheel volgens het plan van Zeus, zoals die dat al tegen Hera heeft ontvouwd, en Zeus doet dit allemaal om Achilles' verzoek in te willigen, overgebracht aan door diens moeder Thetis. Zou Achilles zijn verzoek hebben gedaan als hij had geweten dat Zeus zijn inwilliging zo zou invullen?

Daar is de Trojaanse geallieerde Sarpedon weer, zoon van Zeus, koning der Lyciërs. Hij springt van zijn wagen, en zo doet Patroclus. Nu heeft Zeus het even moeilijk. Nee, Sarpedon niet, zegt hij tegen Hera, die haar verzet natuurlijk paraat heeft: we hebben daar allemaal aan beide kanten kinderen, en dit wou jij! Zeus zwicht. Per slot had Patroclus al lang terug naar Achilles moeten gaan, en moet hij dus nu maar eens de wind zaaien die de storm oogst. Enfin, het kost een paard van Achilles, maar Sarpedon gaat er aan. Dit ontketent, zoals altijd bij legerleiders, de prestigeslag om de wapenrusting en het lijk. Van Trojaanse kant komen Polydamas, Agenor, Aeneas en Hector er aan galopperen om Patroclus weg te jagen, die van zijn kant steun krijgt van de twee Aiantes (de twee jongens Ajax), en enkele bataillons-commandanten.

De dode Sarpedon wordt geleidelijk onherkenbaar van het bloed, het stof en de projectielen, "van hoofd tot voetzolen..." terwijl toch zijn soldaten zich als mieren ter bescherming op hem hadden geworpen. De Grieken weten de Trojanen van het lijk te jagen en Patroclus geeft het smerige bebloede harnas mee aan een bode om naar de schepen te brengen. Zeus vraagt Apollo het lijk onmiddellijk schoon thuis in Lycië af te leveren voor een fatsoenlijke begrafenis.

Nu maakt Zeus de afstand tussen zijn bedoelingen en die van Achilles nog groter. Opmerkelijk, en wij kunnen slechts gissen waarom. Achilles immers had Patroclus opdracht gegeven in een veel eerder stadium van deze opmars terug te keren. Patroclus is al te ver. Maar Zeus jut hem nog verder op. Een regen van dode Trojanen is het gevolg, hij bereikt de muur van Troje, en gaat er zelfs tot drie keer toe op staan. Apollo gaat in arren moede weer directe militaire steun verlenen en mept Patroclus er weer af, roepende dat Patroclus niet de beoogde veroveraar van Troje is, en *zelfs Achilles niet*.

Dit is een nieuwe kaart. Van wie? Apollo? Zeus? Het lot? Nergens hoor je dat Apollo momenteel een eigen agenda heeft. Hij werkt voor zijn vader: Zeus. Apollo moet dus weten dat zijn geliefde Troje verloren is. Dat moet een hele klap voor hem zijn geweest. Maar daar horen wij niets over.

Even later, na nog wat slachtingen door Patroclus, gaat Apollo persoonlijk achter hem staan, geeft hem een ontegenelijke peer tussen de schouderbladen, rukt zijn helm af en trekt zijn rugplaat los! De Trojaan Euphorbus prikt maar gauw eens diep en dodelijk in de onbeschermd rug. Dat weerhoudt Hector niet zijn speer er ook nog maar even in te zetten. Stervend hoont Patroclus: schep maar lekker op, Hector, iedereen heeft gezien dat het Apollo and Euphorbus waren. Achilles krijgt je nog wel!

Automedon, de wagenmenner van Patroclus, besluit dat hij zijn kar en onsterfelijke paarden het beste maar snel naar huis kan rijden. Het

lijk van Patroclus blijft achter tussen de Trojanen, in de door Apollo al losgemaakte wapenrusting van Achilles.

Vers XVII: De strijd om het lijk

Daar gaan we dan weer met zijn allen in de rituele scrum over het lijk. Eerst het harnas. Daar is de dodende partij altijd het felst in: een mooie trofee voor in de gang. En dit is nog wel het harnas van Achilles! Die is dan ook al snel af, het zat toch al los, en wordt door de Trojanen naar achteren doorgegeven. Maar bij een topvechter wil de dodende partij toch ook wel diep gaan en risico's nemen om het lijk te bemachtigen, de romp aan de honden te voeren en de kop op de palen van de stadsmuur te prikken. Inderdaad wel een aardige ontmoediging voor een soldaat die de wal wil bestormen: het hoofd van één van je bazen daar op zo'n paal te zien. Dus ook om het lijk wordt nu hard gevochten. Aan de Griekse kant staat Menelaus vooraan. Even later ook Ajax, want het wordt er druk. Het gaat er ruig aan toe, aan beide partijen vallen strijders onder de op hun neer dreunende en tinkelende wapenen, die vervolgens door deze en gene in veiligheid worden gebracht. Van hun harnas ontdane lijken van mindere strijders fungeren simpelweg als licht blubberende en van het bloed glibberige strijdvloer.

Hector is even naar achteren en als de boel toch even los moet trekt hij het buitgemaakte harnas van Achilles aan. Zeus beziet het minachtend, maar gezien zijn agenda steunt hij hem nog een tijdje: hij mag nog flink wat onheil onder de Grieken aanrichten, maar "in ruil", zo gaat het gedicht, zal hij zijn vrouw nooit terugzien om haar dat mooie harnas te geven. Hij ziet Hector wat ongemakkelijk strompelen en maakt het harnas met wat telekinese passend.

Om er voor te zorgen dat Hector daarna niet het lijk van Patroclus gaat bemachtigen, jut Zeus de Grieken weer wat op. Apollo echter haalt Aeneas er bij, die nog steeds wacht tot de familie van zijn oudoom Priamus wat meer afgeslacht is zodat hij koning van Troje kan worden, en niet Hector of een andere zoon van Priamus. Apollo

zegt dat Zeus de overwinning van "ons" (de Trojaanse kant) wil. Hij moet toch beter weten. Maar Homerus is door andere details in beslag genomen: "Zoals iemand zijn mensen de huid van een grote stier geeft om die te rekken, gedrenkt in vet, door in een kring aan alle kanten te gaan staan trekken, en het vet er in trekt zodat de huid maximaal uitgerekt wordt, zo trok iedereen van alle kanten aan het lijk van Patroclus".

Vele dichtregels verder hebben de Trojanen de overhand en het lijk van Patroclus gaat meer en meer op een soort trampoline gelijken.

Achilles in zijn hut bij zijn schepen met de benen omhoog, weet nog van niets. Er gaat iemand heen.

Vers XVIII: Achilles krijgt het nieuws

Zelfs het huilen van alle wolven van de Peloponnesus tegelijk kan nog op geen stukken na vergeleken worden met de reactie van Achilles op het nieuws. Zijn moeder Thetis, diep in de zee als zij is, hoort hem en duikt op. "Wat scheelt er aan jongen?"

"Ze hebben Patroclus gedood en mijn wapenrusting gestolen." De articulatie laat stevig te wensen over maar als moeder en godin begrijpt Thetis het verdriet onmiddellijk. Achilles wil niet langer leven tenzij hij Hector aan zijn speer kan rijgen.

"Maar mijn kind, als godin kan ik je vertellen dat je dat wel kan, maar dan zul je er even later zelf omgelegd worden."

"Kan me niet schelen, laat mij nu gloreren en menige Griekse en Trojaanse dame met grote tietten met beide handen de tranen van haar malse wangetjes doen vegen in oneindig kermen, probeer me er niet af te praten.", einde citaat.

Zo moet het dan maar, vindt Thetis, dood moet Achilles toch, dat is door de hemel beschikt en iedereen weet het, en dit vindt ze wel een goed doel.

Maar niet zonder deugdelijke wapenrusting. Zij haast zich naar de god Hephaestus, die de vulcanen doet, en het vuur in het algemeen, goed in het smeedwerk, om iets fatsoenlijks te laten maken.

Ondertussen krijgt Achilles van de goddelijke boodschapster Iris bericht dat het lijk van Patroclus nu echt naar Troje dreigt te gaan. Hij moet optreden.

"Maar ik wacht nog op mijn nieuwe harnas"

"Hup, naar de gracht, breng ze maar aan het schrikken"

Achilles loopt ongewapend naar de gracht, en van achter de Griekse linies stoot hij een vreselijke kreet uit. Drie keer doet hij dat. De Trojanen schrikken zich rot en rennen weg mij het lijk van Patroclus. Maar er schoot dan ook elke keer een straal vuur uit zijn hoofd, daar zorgde de godin Athene even voor.

Zonder moeite kunnen de Grieken de dode Patroclus terugdragen naar de schepen van de Myrmidonen.

De hele nacht blijven Grieken in heftige lamentatie rond het lijk van Patroclus. "Ik begraaf je niet tot ik hier de wapenrusting en het hoofd van Hector heb". Een niet mis te verstaan plan, maar let ook op de volgorde. Hij zal er ook nog 12 vooraanstaande zonen van Troje bij grijpen, belooft hij.

Persoonlijk zie ik niet waarom Achilles nu speciaal op Hector gebeten is. Ik bedoel: ten eerste is dit oorlog, moorden is je zijn werk. Ook van Hector. Ten twee werd Patroclus niet door Hector gedood maar door Euphorbus, zoniet eigenlijk door de god Apollo die het Euphorbus wel erg makkelijk maakte door Patroclus eerst een

teringmep te verkopen, zijn helm af te pakken en zijn rugplaat los te maken. Dat injagen van die speer door Hector was belachelijk. Patroclus was er al geweest. Dus waarom is Hector nu Achilles' gebeten hond? Als er een dader is, is het Apollo.

"Nou, het gaat jouw kant op Hera!", zegt Zeus pesterig tegen zijn vrouw, "Je hebt Achilles los gekregen!". Maar de domme tang begrijpt het grapje niet eens en gebruikt het sneuvelen van Patroclus alleen als extra argument om Troje te verwoesten.

Ondertussen zit Thetis bij Hephaestus aan de koffie terwijl die een nieuwe wapenrusting voor Achilles maakt. Als het af is haast zij zich er mee naar de Griekse schepen.

Vers XIX: Achilles doet weer mee

Vroege ochtend. Thetis duikt op uit zee bij de schepen van Achilles, die nog steeds niet eet, niet slaapt, en bittere wenen traant, het lichaam van Patroclus omhelzend.

"Jongen, laat hem nou maar los, hij is toch dood, hier is je nieuwe wapenrusting".

Dat ziet er goed uit. Achilles krijgt weer strijdgedachten, maar spreekt de gevleugelde woorden: "Maar moeder, ik vrees machtig dat er vliegen op het lijk komen als ik uit vechten ga, en die leggen er dan hun wormpjes in zodat de boel vreselijk gaat rotten en stinken".

Ja, dat zal hij wel vaker hebben meegemaakt.

Thetis: "Maak je geen zorgen". Zij zal het vlees conserveren en zelfs nog verbeteren.

Ochtendvergadering der strijders. Nu drukker bezocht dan ooit, zelfs de stuurlieden en de fourageurs willen er bij zijn, want ... Achilles.

Het is even wachten op Agamemnon, nog steeds gewond, die als laatste aan komt hobbelen met zijn rechterarm in een mitella.

Achilles staat op en vervloekt de dag dat hij Briseïs uit de buit van Thebe koos, was ze op dat moment maar door Artemis gedood, dat zou wat gedonder hebben gescheeld. Hij is niet meer boos en gaat vechten.

Agamemnon staat op. Dat afpakken van Briseïs dat was niet goed. Maar, waarde Grieken, hij was verblind geweest door Zeus, het Lot en Erinys.

Nu begaat Agamemnon zelfs een Homerische vergelijking: zoals Zeus ooit eens door zijn dochter Ate was verblind zodat Hera er - Agamemnon vertelt het hele verhaal met alle *ins* en *outs* - in slaagde hem een verkeerde eed te laten zweren, zo was ook hij, Agamemnon, door, ja eigenlijk zelfs in eerste instantie door Ate zelf verblind geweest, maar gelukkig was het over en het hele eerdere aanbod van geschenken en eden aan Achilles was nog integraal van kracht.

Wat Achilles betreft kan Agamemnon later rustig beslissen wat hij wel of niet wil geven en zweren, er moet nu gevochten worden. Hup mannen! Er tegenaan!

Nu springt Odysseus in het geweer. We moeten eerst goed eten. zegt hij. En laat Agamemnon zijn giften hier in het midden zetten om je wat op te kikkeren, en laat hem zweren dat hij niet aan Briseïs gezeten heeft. En dan ga je uitgebreid bij Agamemnon ontbijten, zodat het echt over is allemaal. En Agamemnon, tegenover anderen mag je in het vervolg ook wel eens wat meer oppassen, want Achilles is niet de enige!

Ja, we gaan offeren en eten, zegt Agamemnon. Odysseus, kies uit de vooraanstaande jeugd en breng daarmee alle geschenken voor Achilles hier!

Wie denkt er nou aan geschenken en eten? roept Achilles. Laten we toch eerst die Trojanen in de pan hakken!

Achilles, zegt Odysseus, jij bent de machtigste vechter, maar ik ben beter in beraad, ik ben ouder en ik weet meer. Doe nou maar wat ik zeg.

En dat gebeurt. De geschenken komen er aan, meisjes inclusief, Agamemnon offert een beer aan Zeus en zweert de eed dat hij nooit aan Briseïs gezeten heeft, en Briseïs wordt teruggeleid naar de schepen van Achilles, alwaar zij het lijk van Patroclus betaamt: "Patroclus, lieverd, levend verliet ik je van hier, en nu vind ik je dood. Zo is het nu altijd met mij. Mijn Thebaanse man gesneuveld aan de speer voor onze stad, net als mijn drie broers. Maar toen Achilles mijn man had gedood was jij het die niet eens toestond dat ik huilde en mij beloofde mij de vrouw van Achilles te maken, dat Achilles mij mee naar huis zou nemen en een bruiloft onder de Myrmidonen zou organiseren, waarvoor ik u beween in uw dood en daarin niet van ophouden weet, want altijd was u aardig".

Leest dit rustig nog even over, gymnasiummeisjes, bij die verwoesting van Thebe was ze van jullie leeftijd en Achilles niet veel ouder. Niks geen facebook en disco. Kindertjes maken en borduren.

Er wordt links en recht duchtig doorgeweend over van alles en nog wat, maar de oudsten zitten rond Achilles met volle borden. "Hapje voor de olifant" enz. . Want die moet natuurlijk wat eten. Maar het gaat niet. Troosteloos spreidt zich zijn verdriet naar alle kanten: huis, vaderland, vader, vrouw, en hij meent nu zelfs thuis een kind te hebben, wat toch door een hele school nog springlevende geleerden aan moderne topuniversiteiten welsprekend en minutieus gefundeerd bestreden wordt.

Zeus ziet dat hier even iets moet gebeuren om een *bonger-nock* straks te vermijden en stuurt Athene, die daarvoor al stiekem klaar zat maar

keurig op haar vader's bevel had gewacht, om Achilles godmatig te voeden en laven aan nectar en ambrozijn.

Met een vreselijke schreeuw roept Achilles zijn goddelijke paarden Xanthus en Balius: "En breng mij straks terug hier en laat me niet daar dood liggen zoals je met Patroclus deed".

Dit is het paard Xanthus toch net even te dol. Hij antwoordt: "Jazeker, deze keer brengen we je terug, maar er aan gaan zul je, al zal ons dat niet verweten kunnen worden. Trouwens, bij Patroclus hadden wij Apollo tegen ons. Wij zullen jou nog zien als een god met een sterveling tegen je meevecht zoals bij Patroclus, dan beweeg jij ook nog maar heel even!".

"Denk je dat ik dat niet weet!" zegt Achilles korzelig, "het maakt me niet uit! Vort!"

Vers XX: Achilles pleegt genocide op de Trojanen

Godenvergadering op de Olympus: Zeus geeft de goden carte blanche: vandaag mogen ze meevechten waar ze willen, want zonder godendeelname zou Achilles de Trojanen "verder in de pan hakken dan is beschikt", en dat kan natuurlijk niet. Weliswaar bepaalt het Lot wat is beschikt maar soms moet Zeus wel zorgen dat het ook echt gebeurt. Hera, Athene, Poseidon, Hermes en Hephaestus voegen zich bij de Grieken, en Apollo, Ares, Leto, Artemis, Aphrodite en Xanthus (naamgenoot van het paard van Achilles, geen familie, een rivier bij Troje), gaan naar de Trojanen, 5 op 6 dus, maar ze besluiten toch tot mandekking, want men is van mening dat Aphrodite vrij gelaten kan worden zonder dat dat problemen oplevert (diepe betekenis!).

De aan Griekse godenkant afgesproken mandekking is als volgt: Poseidon moet Apollo dekken (zwaar maar doenlijk), Pallas krijgt Ares (moet ze kunnen), Artemis is voor Hera, Leto voor Hermes. Hera en Hermes hebben daarmee een makkie. De rivier Xanthus

wordt gedekt door Hephaestus, die zal dus ook niet echt gevaarlijk kunnen worden lijkt het.

Achilles gaat recht op Hector af, maar Apollo duwt Aeneas naar voren. Hera vindt het eng maar Poseidon koelt de godengemoederen aan de Griekse kant: "wij gaan zitten kijken, en dan zal Apollo het niet te bont maken. Zo niet dan gaan we er op af". Met de wal van Troje als bankje hebben ze een goed uitzicht. En ja, de Troje-sympathisanten der goden gaan ook zitten, op de heuvel Callicolone.

Aeneas confronteert Achilles, die roept: "denk je zo de koning van Troje te kunnen worden?". Dat heeft hij dus toch wel in de gaten, zo kinderlijk als hij elders wel wordt afgeschilderd is hij toch ook weer niet. Na verdere beschimpingen over en weer en een dreigend afroepen van de eigen stamboom vanaf het begin der dagen (zo hoort dat) dreigt Aeneas het onderspit te delven en wordt door nota bene Poseidon (strijdend aan Griekse kant!) gered. Aeneas' moeder Aphrodite is nergens te bekennen. Vreemd stukje van het gedicht. Was ik de paus dan zou ik het apocrief verklaren.

Apollo adviseert Hector bij Achilles weg te blijven, want dat zou niet goed gaan. Achilles "maakt de knieën los" van een hele rits topvechters aan Trojaanse kant, zoals dat in het technisch jargon van Homerus heet. Als hij Polydorus, Hector's broer ter aarde heeft kan Hector zich niet inhouden, rukt op en werpt zijn speer. Athene blaast het ding gewoon terug voor Hectors voeten. Apollo past een verdwijntruik toe om Hector van Achilles te redden en Achilles gaat verder met het afslachten van rijen Trojanen.

Vers XXI: Trojaanse mensen en goden op de vlucht

Een flink deel van de Trojanen vlucht schuimend en spetterend de rivier de Xanthus (de meestrijdende god) in, met paarden, strijdagens en al. Achilles achtervolgt ze, wadend hakkend met zijn zwaard.

"Kijk nou eens wat je doet man" roept de rivier, "ik lig helemaal vol lijken, en ze verstoppen mijn uitgang ook nog, kun je ze er niet eerst uit jagen voor je ze de kop afslaat?"

Dat is een redelijk verzoek. Achilles gaat akkoord, maar de rivier Xanthus (een Troje supporter) blijft er toch verdomd nijdig, en windt zich er steeds meer over op, tot hij, schuimend en bruisend, en rood van het Trojaanse bloed aanzwelt en buiten zijn oevers treedt.

Nu schijnt Achilles toch wel bagger. Hij gaat er zo snel mogelijk vandoor maar Xanthus is sneller. Achilles ziet zijn einde naderen en vervloekt zijn moeder wegens haar valse voorspellingen: welke held wil er nu in een rivier verzuipen als de eerste de beste zwijnehoeder?

Zijn moeder verschijnt niet, maar Athene en Poseidon wel: hier kom je wel uit jongen, en we raden je aan dan niet met de kwade oorlog te stoppen vóór je de Trojanen in hun stad hebt vastgezet, maar als je Hector hebt gedood moet je terug naar de schepen gaan. Wij brengen je roem, let maar op!

Athene geeft Achilles extra snelheid, Xanthus roept zijn broer, de rivier Simus er nog bij, Hephaestus (immers de mandekker van Xanthus) brengt met zijn goddelijk vuur de

rivieren aan de kook, die zich snel overgeven. Zeus lacht zich kapot, op de Olympus. Een mooi dagje voor hem.

Ares bespringt Athene maar die gooit hem een kei in de nek, en zijn ter aarde gestorte lichaam bedekt 0,7031 hectare. Aphrodite wil hem wegleden (sterven kunnen die goden niet), maar Athene heeft nu de handen vrij. Een stompje op Aphrodite's borst met de blote hand blijkt voldoende.

Poseidon roept tegen zijn man Apollo: nu horen wij ook te vechten toch?, maar ik ben je oom, ik kan niet beginnen. Apollo begint er niet eens aan tot woede van zijn zus Artemis. Maar haar beide handen klemt Hera in haar linkerhand, bij de polsen, en met rechts rukt ze boog en pijlen uit haar handen, waarna Artemis er, met de achterkant, van een smakelijk lachende Hera mee om de oren krijgt. Flap flap flap flap.

Hermes heeft het lastig: hij moet tegen Leto, moeder van Apollo, zoon van Zeus. "Tegen een vrouw van Zeus begin ik niet" zegt hij, "je mag voortaan vertellen dat je me met overmacht verslagen hebt".

Inmiddels was Artemisje naar haar vader Zeus gerend.

Zeus troost haar uitgebreid, "O jee, wie heeft dat nou gedaan?", vraagt hij genteresseerd...

Artemis spuit al haar gal op Hera.

Zeus geniet.

Intussen vluchten de Trojanen naar de stad, waar Priamus de poorten heeft laten openen. Apollo inspireert Agenor om de Griekse opmars te vertragen. Hij raakt Achilles oppervlakkig aan het scheenbeen. Dan moet Apollo Agenor in een mist redden. Om de overlevende Trojanen de kans te geven de stad te bereiken neemt Apollo de gedaante van Agenor aan en slaat zogenaamd op de vlucht, in volle vaart over de hele vlakte naar de rivier. Achilles heeft het niet in de gaten en spurt er achteraan.

Als Achilles "Agenor" (Apollo) ineens niet meer ziet en achterom kijkt, zijn alle Trojanen, Agenor inclusief, binnen.

Vers XXII: Achilles doodt Hector

Alle Trojanen? Nee! Hector staat buiten de poort met zijn rug naar de stad.

"Kom nou naar binnen jongen", roept Priamus.

Maar Hector blijft staan.

Daar komt Achilles.

Nu krijgt Hector het toch meer te kwaad dan hij verwachtte en rent weg. Naar de poort kan al niet meer want Achilles heeft dat al afgesneden. Er volgen drie rondjes achtervolging rond de stad (Hector met Apollo en dan Achilles), waarbij de wasplaats als doorkomst fungeert.

"Wat doen we?" vraagt Zeus aan de godenfamilie.

Athene wil al boos worden. Het was toch al afgesproken?

Zeus lacht. Het was maar een grapje. Athene mag haar gang gaan.

Bij de derde doorkomst gaat de haas Apollo er af en Athene komt er in. In de gedaante van Hectors broer Dephobus stelt zij een confrontatie met Achilles voor. Zo geschiedt: Hector stopt en draait zich om.

Zoals ook nu nog in de media gebruikelijk bejegenen de strijders elkaar tijdens het uitdelen van klappen welsprekend. Achilles werpt zijn speer, Hector ontwijkt hem. Athene pakt hem achter Hector vandaan en geeft hem terug aan de rechtmatige eigenaar (die er kennelijk niets onreglementairs in ziet hem aan te nemen).

Hector werpt zijn speer maar die buigt gewoon af - wat speren normaal echt niet doen - en raakt niets. Hector krijgt zijn speer niet terug. Hij zoekt zijn broer Dephobus voor een andere speer maar die is natuurlijk gewoon in de stad. Nu begrijpt hij dat hij door Athene bij de bok is gedaan en besluit dan maar glorieus te sterven.

Daar komt Achilles weer, met zijn speer, speurend naar een kiertje in Hector's harnas. Tussen masker en borstplaat zou hij misschien net de hals in kunnen, hij werpt, en ja, raak.

Nu zou het onderhoudende debat tussen de strijders om technische redenen zijn geindigd, ware het niet, Homerus is daar nauwkeurig over, dat de speer van Achilles niet door Hector's luchtpijp gaat, dus hij kan de discussie nog voortzetten. Hector moet, zegt Achilles, er nu rekening mee houden dat hij zal worden opgegeten door de honden bij de

Griekse schepen. Hector vraagt of dat onderhandelbaar is. Maar Achilles zegt: "Maak me niet nog kwaaiër want ik eet je nog zelf op, rauw!".

"Ja, dan moet je maar bedenken dat je er daar voor de poort zelf aan zal gaan onder de handen van Paris met hulp van Apollo".

"Dat is je zaak niet. Sterf!"

En dat doet Hector.

In heftige lamentatie, daar zijn in die tijd vaste regels voor, zien de Trojanen hoe Hector aan zijn voeten achter de kar van Achilles naar de schepen wordt gesleept.

Het publiek van de dichter krijgt nu uitgebreid de gelegenheid in ontroerend detail mee te leven met het verdriet van vader en moeder. Maar Hector's vrouw weet nog van niets. Zij zit in het binnenste van hun grote paleis zoals het hoort een prachtig kleed te weven. De meisjes hebben al opdracht water op te warmen voor het bad dat Hector zal nemen als hij vanavond thuiskomt van zijn dagelijkse arbeid. Dan echter hoort zij gegil in de stad, tigt met twee huismeisjes naar buiten om poolshoogte te nemen, en ziet vanaf de stadpoort haar Hector achter Achilles zijn kar in de richting van de Griekse schepen verdwijnen ... Homerus werkt dit nog roerend uit, met flauwvallen, toesnellende vrienden en familie en zo, maar ware dit een toneelstuk dan zou ik op dit moment woedend van mijn stoel naar de kassa zijn gegaan om mijn geld terug te vragen. Ik vind dit een ondraaglijke

afknapper. Liever nog was ik zelf aan de speer van Achilles gestorven dan dit te hebben moeten aanzien.

Ga maar eens na: waar Hector in andere passages als redelijk dapper zij het niet al te snugger wordt afgeschilderd, blijkt hij nu van het kaliber dat alle goden hem moeten verlaten om Achilles te laten winnen. En dat niet alleen: Athene moet Hector valse moed geven met een waanaanwezigheid van zijn broer, dan moet zij Achilles een tweede kans geven door hem zijn speer terug te geven die ontweken is door Hector, en moet zij zelve de baan van Hector's speer krommen om Achilles te beschermen. Tenslotte vindt Achilles een kiertje in de dekking van zijn eigen oude harnas, gedragen door Patroclus, wat niet kan want Zeus had het [telekinetisch passend gemaakt voor Hector](#).

Zo verpest de dichter het duelverhaal met een slaapverwekkende kwistigheid met godeninterventies. Als Zeus dat harnas nou niet passend had gemaakt, dan had Achilles hier het "dat krijg je ervan" voordeel gehad het harnas van de tegenstander door en door te kennen, en kiertjes, het gevolg van kleine verschillen in lichaamsmaat ("Hector had een iets langere nek"), snel te zien. Dan: van mij kan, voor het verhaal, dat stokebrandje Athene veel beter haar malse bibs op de muur van Troje houden: Hector werpt dan met hulp van Apollo zijn speer muurvast in Achilles' schild, gemaakt door Hephaestus. Achilles werpt zijn speer en mist; Achilles ziet het gaatje en prikt zijn zwaard in de hals van Hector, "had Hector zijn eigen harnas maar aangehouden", maar het was zo beschikt, en ik was na afloop tevreden, zo niet zelfs bevredigd, naar huis gegaan.

Gruwelijk dit.

Vers XXIII: Het slot van Patroclus' begrafenis-ceremonie

Achilles keert met zijn Myrmidonen terug naar de schepen. Daar wordt de hevige lamentatie voortgezet: "het zand en de wapenen der Myrmidonen doorweekt van tranen". Eigenlijk behoren alle gebeurtenissen vanaf het moment dat Achilles van de dood van Patroclus hoort tot het begrafenisritueel, dat nog lang niet afgelopen is.

Een half eikenbos wordt gekapt voor een brandstapel van dertig bij dertig meter. Patroclus gaat in het midden bovenop, gewikkeld in schapen- en geitenvet. Er tegenaan vaten met honing en olie, vier paarden, twee van de negen honden van Patroclus snijdt Achilles de strot door en gooit ze er bij. Hij had de beloofde 12 Trojaanse elitezoontjes van het slagveld gekidnapt. Deze "steekt hij aan het brons" en legt ze er omheen (zelfs de dichter lijkt hier even bij te moeten slikken).

Ondertussen ligt het lijk van Hector ergens achter voor de honden maar dat wordt door Aphrodite en Apollo beschermd tegen rot en beschadiging.

Het eikenhout onder Patroclus wil niet branden. Achilles bidt tot enkele winden en belooft hen dat hij goed van offeren zal zijn als ze komen blazen. Die hebben daar wel oren naar, verschijnen vlot, en het zaakje blijft de rest van de nacht goed in de hens.

Bij een begrafenis huilen wij hard, maar daarna moeten wij de krachten terugvinden om ons leven te hervatten. Daar is de laatste dag voor bestemd. Eerst wordt het gebeente van Patroclus vergaard. Dat is niet moeilijk, verklaart de dichter, want "die liggen in het midden van het vuur terwijl de rest aan de randen ligt, paarden en mensen door elkaar". Behoudens de lichte slik van de dichter bij het aan de speer rijden van de 12 zonen van Troje wordt er niet gerept van het opmerkelijke verschil dat Patroclus door de goden is gedood en "de rest" door de Grieken ter gelegenheid van de begrafenis.

Maar dan haalt Achilles prijzen op van de schepen: potten, driepoten (dat lijken een soort kruiken op drie poten te zijn), paarden, muilezels, sterke ossen en lekkere meiden. Wedstrijden! Achilles heeft de leiding en doet dus zelf niet mee.

- A. De *wagenrace*. Voor de wagenrijders looft hij uit: een meisje, goed in de "edele handwerken" (hij doelt als gewoonlijk op weven, borduren en dergelijke) en een mooie driepoot voor nummer één. De prijzen voor nummer twee tot en met vijf weten ook ruimschoots voor opwinding te zorgen. Nogal wat helden, toch zelf meest wagenstrijders, blijken zichzelf onvoldoende kans te geven en doen niet mee. Diomedes, kennelijk wat hersteld van zijn [voetwond](#), wint met de op Aeneas buitgemaakte paarden. Kleine Antilochusje, het zoontje van Nestor, snijdt Menelaus, gebruik makend van uitgebreid leep advies vooraf van zijn vader, de pas af en pikt hem, hoewel diens paarden wat sneller zijn, een plaatsje af.

Menelaus, derde, woedend. Maar daar had Nestor ook al op gerekend: Antilochus weet al dat hij zijn tweede prijs aan Menelaus moet geven, die al niet meer boos is en hem de prijs weer terug geeft, trots op het talent van de aanstormende Griekse jeugd.

- B. *Boksen*. Epeius meldt zich, en roept wie durft? Tegen mij kan niemand op, want ik ben zo bezig met boksen dat ik zelfs als soldaat onder de maat ben! Zijn tegenstander wordt bloed spugend naar bed gedragen
- C. Voor het *worstelen* (eerste prijs een driepoot, tweede prijs een vrouw) melden zich nota bene de grote Ajax en Odysseus. Ze worden na een tijdje uitelkaar getrokken. Geen winnaar.
- D. *Hardlopen*. Kleine Ajax en Antilochus melden zich, en zelfs meteen weer Odysseus. Die is toch niet meer de jongste en wint het ook nog, want kleine Ajax, die een beter p.r. heeft, glijdt uit in het slachtafval van de begrafenis gisteren en komt met neus en mond vol koeienderrie over de eindstreep. Odysseus staat bekend om slimme truuks. Deze is zelfs door de dichter niet opgemerkt.
- E. *Schadumgevecht in volle wapenrusting*. Bij de Grieken moet je dan wel om te winnen de huid van de tegenstander bereiken, door zijn hele wapenrusting dus. De grote Ajax tegen Diomedes. Het publiek durft bijna niet te kijken. Het gevecht wordt snel gestopt, maar Achilles geeft Diomedes toch de prijs.
- F. *Kogelstoten* (althans het stoten van een brok slecht ijzer, ze konden dat nog niet goed smeden, we zijn in de Bronstijd)
- G. *Boogschieten*.

H. *Speerwerpen*. Met dezelfde speer natuurlijk, want we moeten geen discussies krijgen over materiaalverschil. Achilles zet een mooie neer. Hier meldt zich dan tenslotte Agamemnon, die natuurlijk niet wil achterblijven maar (weifelend?) zijn lot tot dit laatste nummer heeft uitgesteld. Topwerper Meriones biedt zich aarzelend aan, maar Achilles wil het niet hebben. Het speerwerpen wordt afgelast. Agamemnon krijgt de prijs en Meriones de speer.

Vers XXIV: Achilles en Priamus

Met dit vaste ritueel van diepe zwelging in ons verdriet, gevolgd door een terugvinden van lichaam en leven in vrolijke sport met begeerlijke prijzen hadden we weer helemaal klaar moeten zijn voor de oorlog, spijkers moeten ophalen om dat maffe paard te timmeren, erin te klimmen en Troje te veroveren. Maar Achilles eet en slaapt nog steeds niet en zit luid te janken. Soms is het even stil. En dan begint het weer. Soms, als het even heel erg is, loopt hij naar buiten, knoopt hij het lijk van Hector nog eens achter zijn kar en rijdt er rondjes mee om het graf. De ouderen en Odysseus bemoeien zich er niet mee. Weten kennelijk ook geen raad.

Weliswaar hebben de goden Hectors lijk geprepareerd en kan het tegen een stootje, maar in de groep goden die het samen zit aan te kijken wordt het Apollo te machtig: "dat rijdt het lijk maar in rondjes om het graf van Patroclus, wat heeft die man daar nou aan!". Hera wil al weer tegen Apollo aan het kijven slaan, maar Zeus laat Achilles' moeder, de godin Thetis, uit zee roepen.

"Praat eens met hem Thetis" vraagt Zeus opgewekt, "mocht het je helpen zeg dan maar dat ik verdomd boos ben."

Achilles hoort zijn moeder aan en berust.

Ook Hector's oude vader Priamus krijgt bericht: hij kan naar Achilles gaan met giften. Maar niet meer dan een oude herout meenemen. Zijn vrouw Hecabe zegt nog doe het niet, maar Hermes leidt hem ongezien door de Griekse wal en doet zelfs de deur van Achilles open, waar anders drie Myrmidonen voor nodig zijn, tenzij Achilles het zelf doet.

Ondanks het eerdere bezoek van Thetis houdt Achilles, gezelschap gehouden door twee Myrmidonse strijdmakkers, als de grote koning Priamus van Troje zomaar binnentreedt wel even verbaasd op met huilen!

De oude Priamus omhelst de knieën van Achilles (zo hoorde dat, is bij de chimpansees nog steeds zo), grijpt zijn handen, kust die, en begint: "Achilles, denk aan je vader, die het niet zal meevallen thuis aan de macht de blijven zonder zijn sterke zoon en die naar je verlangt. Als hij hoort dat je nog leeft is hij blij, maar ik had vijftig zonen, waarvan negentien van één vrouw. In de strijd was er maar één overgebleven en die trekt nu dood zijn rondjes om het graf van Patroclus, mag ik hem terug, ik heb heel veel mooie spullen bij me, denk toch aan je eigen vader".

En Achilles denkt aan zijn vader en weent alweder. Priamus ook, al is het over anderen. Zij steken elkaar flink aan, maar na een tijdje worden ze weer stil en vertelt Achilles aan Priamus zijn lot: dat hij hier zal sterven. En hij zegt te hebben

gehoord dat het Priamus vroeger ook heel goed is gegaan, maar ga toch zitten.

"Nee zet me niet op een stoel zolang Hector daar nog zo ligt, geef hem terug, laat me hem zien, en neem de giften van me aan".

Dat schiet Achilles even in het verkeerde keelgat: "Wat denk je nou, Priamus, ik heb toch al lang opdracht van de goden dat te doen, bovendien heb ik toch wel in de gaten dat een god jou hier heeft geleid, hoe kon je anders door de wacht bij de wal komen en hier mijn deur open krijgen, en bovendien had je het anders toch op geen stukken na gedurfd, nou gauw ophouden of ik bega nog een zonde tegen Zeus en leg je zo voor lijk buiten!".

Echt Achilles. Priamus trekt bleek weg, zijn haren recht overeind natuurlijk. Maar met zijn twee vrienden springt Achilles naar buiten, maakt het lijk van de kar los, en laat het wassen en olien. Dit alles buiten zicht van Priamus, want Achilles is bang dat Priamus anders om Hector zou gaan staan huilen en dat hij zich dan niet zou kunnen beheersen en de oude man dood zou slaan.

Al werkende excuseert Achilles zich bij de dode Patroclus voor het weghalen van Hector.

Priamus was met een muilezelkar vol geschenken gekomen. Die worden er uit gehaald, maar twee van de mooie doeken worden gebruikt voor het wikkelen van Hector. Daarna gaat Achilles weer naar binnen en vertelt Priamus dat diens zoon

opgeladen is: "Bij de dageraad, als je vertrekt, zul je hem zien. Maar we gaan nu eten".

Eten? Dat had Achilles, net als slapen, al sinds de dood van Patroclus niet meer gedaan, hij werd kunstmatig gevoed door Athene!!

Achilles slacht een schaap en legt het op het vuur. Strijdmakker Automedon zet het brood in mandjes op tafel. Priamus had, moeten we aannemen, de laatste dagen ook weinig door zijn keel kunnen krijgen. Als alles op is, zitten ze achterover en Priamus bewondert de gespierde bouw en schoonheid van de jonge Achilles. Achilles is geïmponeerd door de postuur van de oude Priamus en luistert naar wat hij allemaal vertelt. Na een tijdje zegt Priamus dat hij zijn ogen niet meer open kan houden en voor hem en zijn heraut worden bedden klaargemaakt.

Dan grapt Achilles: "maar goed dat Agamemnon hier niets van weet, want dat hadden we hier gedonder mee gekregen". Hij vraagt hoe lang Priamus de begrafenisplechtigheden in Troje wil laten duren. Hij zal het Griekse leger zo lang tegenhouden.

"Elf dagen."

"Dat is goed."

Priamus gaat slapen maar schrikt wakker. Het is Hermes. "Kom mee man, als je morgen gaat en de andere Grieken zien je, mag je thuis nog drie keer de giften gaan halen die je nu kwijt bent".

Diep in de nacht rijdt Priamus met Hermes en zijn oude heraut ongezien het Griekse kamp uit.

En Achilles ... *slaapt*.

Meer: *Bert vertelt wat hij leest*:

http://asb4.com/bertleest/bert_leest_sb.html

